

економічної спроможності та ефективного розвитку на засадах збалансованості ресурсів, інтересів та конкурентоспроможності.

Доведено, що у подальшому процесі децентралізації доцільно здійснювати укрупнення ОТГ за кластерним принципом. Центрами тяжіння таких кластерів (ядрами кластерів) повинні стати ОТГ, які сформували достатній рівень фінансової спроможності і самодостатності на добровільному етапі децентралізації.

Список використаних джерел:

1. Указ Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» (від 12 січня 2015 р., № 5/2015). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення 04.02.2018).

2. Горошкова Л. А., Волков В. П., Хлобистов Є. В., Кутик В. В. Прогностичні моделі фінансового регулювання бюджетів територіальних громад. *Економічний вісник Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету*. 2019. № 42. С. 179-190.

УДК 330.3:338

СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ В ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ ВИМІРІ

ДИХА М.В.,

доктор економічних наук, професор,
Хмельницький національний університет

Задоволення потреб нинішнього покоління без шкоди для можливості задовольняти свої потреби майбутніми поколіннями є надважливим завданням. Тому сучасна парадигма розвитку країн світу орієнтована на досягнення оптимального балансу між економічною, соціальною та екологічною складовими.

Сталий розвиток є багаторівневим поняттям, основні аспекти досягнення якого та етапи / події у формуванні концепції сталого розвитку висвітлені в публікації [1], а напрями та засоби реалізації сталого соціально-економічного розвитку України див. детальніше [2].

Нажаль, у процесі життєдіяльності, розвитку науково-технічного прогресу людством спричинено негативні впливи на навколишнє середовище, що знайшло своє відображення у забрудненні атмосфери, водоймищ, знищенні запасів біологічних ресурсів, порушенні стабільності екологічних систем та ін.. Серед найважливіших глобальних проблем сьогодення та майбутніх поколінь є: зміни клімату, дефіцит питної води, забруднення прісних вод, забруднення повітря, знеліснення / опустелювання, втрата біорізноманіття, зростання і міграція населення, зміна соціальних цінностей, проблеми утилізації відходів, забруднення світового океану пластиком. Такі проблеми є загрозами для сталого розвитку.

Значний спектр вирішення проблем щодо сталого розвитку лежить у глобальному вимірі. Адже викиди в атмосферу, забруднення водойм не мають кордонів. Усі країни світу мають реалізовувати стратегії сталого розвитку, які забезпечать вирішення соціальних потреб населення, гуманітарно-культурний розвиток, економічне зростання шляхом раціонального використання природних ресурсів без шкоди для довкілля тощо. В той же час, забезпечення сталого розвитку – це постійна реалізація процесів життєдіяльності усіх людей на основі ціннісних орієнтацій, усвідомлення фундаментальних принципів сталого розвитку.

Визнаними міжнародними фундаментальними цінностями розвитку є свобода, рівність, солідарність, толерантність, збереження природи, спільна відповідальність. Національні цілі сталого розвитку базуються на політичних, економічних, соціальних, екологічних, моральних і культурних цінностях, які властиві суспільству. Вони визначають спрямованість стратегії на турботу про спільне благо та захист національних інтересів.

Не втрачають актуальності глобальні цілі сталого розвитку [3]:

- подолання бідності; подолання голоду;
- міцне здоров'я і благополуччя;
- якісна освіта;
- гендерна рівність;
- чиста вода і належні санітарні умови;
- доступна та чиста енергія;
- гідна праця та економічне зростання; промисловість, інновації та інфраструктура; сталий розвиток міст та сільнот; відповідальне споживання та виробництво;
- скорочення нерівності;
- пом'якшення наслідків зміни клімату;
- збереження морських ресурсів, захист екосистем суші;
- мир, справедливість та сильні інститути;
- партнерство заради стійкого розвитку.

В стратегічному вимірі сталий розвиток України має ґрунтуватися на забезпеченні національних інтересів та виконанні міжнародних зобов'язань України.

На жаль, деякі важливі проекти щодо забезпечення сталого соціально-економічного розвитку, охорони довкілля та екологічності виробництва залишаються проектами [4; 5]. В Україні і надалі залишаються важливими та необхідними до вирішення завдання щодо охорони і раціонального використання природних ресурсів, забезпечення економічного зростання шляхом оптимального використання та розподілу ресурсів, впровадження моделей збалансованого виробництва і споживання, покращення якості людського життя тощо.

Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку України має ґрунтуватися на проведенні структурних реформ, трансформації економічної діяльності, забезпеченні економічного зростання екологічно невиснажливим способом, перехід на засади «зеленої економіки», створення сприятливих умов для ведення господарської діяльності. Також важливим є забезпечення партнерської взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, бізнесу, науки, освіти та організацій громадянського суспільства. Децентралізація та реалізація регіональної політики має гармонійно поєднувати загальнонаціональні і регіональні інтереси. Розвиток економіки надасть можливості збільшення кількості робочих місць і забезпечення зайнятості населення, вирішення соціальних потреб, підвищення якості життя населення, а підтримання довкілля в належному стані забезпечуватиме якісне життя та благополуччя теперішнього і майбутніх поколінь.

Варто звернути увагу на забезпечення безпеки держави, бізнесу та громадян; забезпечення захисту інвестицій та приватної власності; забезпечення миру і захисту кордонів; забезпечення чесного та неупередженого правосуддя, забезпечення роботи ефективних механізмів протидії корупції.

Безпечний та якісний рівень життя, здоров'я людини має бути забезпечений через ефективну систему охорони здоров'я, надання належних медичних послуг,

захист соціально вразливих верств населення, безпечний стан довкілля і доступ до якісної питної води й санітарії, безпечні і якісні харчові продукти та промислові товари.

Визначальне значення на сьогодні у забезпеченні розвитку має інноваційність. Тому необхідним є створення сприятливого інвестиційного клімату, активне використання знань і наукових досягнень, стимулювання інноваційної діяльності, оновлення виробничих фондів, підвищення енергоефективності виробництва, формування високотехнологічних видів діяльності та галузей економіки, стимулювання збалансованого економічного зростання шляхом залучення інвестицій у використання відновлюваних джерел енергії, в екологічно безпечне виробництво та «зелені» технології.

Економічне зростання в такому контексті несе менші навантаження на експлуатацію природних ресурсів, пов'язане з широким застосуванням моделей «зеленої» економіки. Накопичені в минулому відходи мають перероблятися та утилізуватися, що обумовить зменшення масштабів та ліквідацію значної кількості полігонів. Існуюча в Україні сировинна орієнтація експорту має бути направлена на збільшення експорту товарів з високим ступенем доданої вартості. Реалізація заходів з енергозбереження та енергоефективності обумовить суттєве зниження енергомісткості валового внутрішнього продукту. Це дозволить суттєво зменшити викиди парникових газів та інших забруднюючих речовин у атмосферу, що пом'якшить наслідки щодо зміни клімату. Все це сприятиме поліпшенню якості довкілля і здоров'я населення.

Концепція сталого розвитку полягає у вирішенні взаємопов'язаних екологічних, соціальних, економічних проблем задля забезпечення економічного зростання, досягнення добробуту людей та захисту довкілля.

Список використаних джерел:

1. Диха М. В. Сталий розвиток: сутність та еволюційний аспект формування концепції. *Маркетинг та менеджмент у фокусі викликів нової економіки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (26–28 квітня 2018 р.). Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла». 2018. С. 197-200.

2. Dykha M. V. *Sotsialno-ekonomichnyi rozvytok Ukrainy: napriamy ta zasoby realizatsii: monohrafiia*. K.: Tsentr uchbovoi literatury, 2016. 388 s.

3. Диха М. В. Соціально-економічний розвиток України: напрями та засоби реалізації: монографія. М. В. Диха. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 388 с.

3. Глобальні цілі сталого розвитку. Представництво ООН в Україні. URL: <http://un.org.ua/ua/>

4. Матеріали офіційного сайту Кабінету Міністрів України URL: <http://www.kmu.gov.ua/>

5. Матеріали офіційного сайту Верховної Ради України URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>